

Bitan nedostatak razmotrenih teorija je njihova globalnost koja se oslanja na proizvoljno prihvaćene premise. Previše — pre opširnog i konkretnog izučavanja literature i umetnosti — svi umetnički procesi proglašavaju se za znakovne i podležu objašnjavanju na osnovu principa semiotike. Takav zaključak nije uslovljen poznatom sveukupnošću činjenica, nego, u naše vreme, rasprostranjenim »znakovnim fetišizmom«, sa kojim je, delimično, povezana težnja da se u semiotici vidi savremena gnoseologija. Pokušaji pretvaranja semiotike u opštu teoriju spoznaje, sa dijalektičko materijalističkog stanovišta, neispravni su. Nema sumnje da se ta stremljenja, na izvestan način, javljaju i na znakovnim koncepcijama literature umetnosti.

× + +

Iako je rešenje mnogih važnih problema semiotike umetnosti još uvek u budućnosti, želi se podvući da izučavanje znakovnih pojava, njihove korelacije sa različitim oblicima slikovnog odražavanja stvarnosti, suštinsko je ne samo za duboko shvatanje specifičnosti umetnosti, raznolikosti i protivrečnosti njenog istorijskog razvoja, nego i za razjašnjavanje tih širokih veza, mnogobrojnih sukoba koji postoje između umetničke kulture i drugih formi ljudske stvaralačke delatnosti. Baš zato pozitivna razrada problema semiotike umetnosti u svetlu marksističko-lenjinističke metodologije zahteva znatno veću pažnju istraživača nego što je to bilo do sada.

- 1) Ch. Pirs, *Collected Papers*, Cambridge, 1960. vol. 2. p. 275.
- 2) *Ibidem*.
- 3) Ch. Morris, *Signs, Language and Behaviour*, New York 1950. p. 191.
- 4) Ch. Morris, *Aesthetics and Theory of signs*, »The Journal of Unified Science« (Erkenntnis), 1939. vol. 1. — 3. p. 140.
- 5) Ch. Morris, *Signs, Language and Behaviour*, p. 193.
- 6) Misao o bliskosti umetnosti i jezika, na drugom planu, pre Č. Morisa i drugih semiotičara razvijao je B. Kroče u svojoj knjizi »Estetika kao nauka o izražavanju i kao opšta lingvistika«.
- 7) Richard Rudner, *On Semiotic Aesthetics*, »The Journal of Aesthetics and Art Criticism« 1951. Vol. X, No 1. p. 73.
- 8) Ch. Moris. *Signification and Significance*, Cambridge, Massachusetts, 1964. p. 67.
- 9) *Ibidem*, p. 68—69.
- 10) Jan Mukarovsky, *Studie z estetiky*, Praha 1966. str. 120.
- 11) *Ibidem* (kursiv moj. — M. H.)
- 12) A. Чичерин, *Идеи и стиль*, „Советский писатель“, М. 1968. стр. 59—60.
- 13) „Известия АН СССР, серия литературы и языка“, 1960. № 1, стр. 64.
- 14) Jan Mukarovsky, *Studie z estetiky*, str. 120.
- 15) *Ibidem*, str. 121.
- 16) *Ibidem*, str. 121.
- 17) Ю. М. Лотман, *Структура художественного текста*, „Искусство“, М. 1970. стр. 30—31.
- 18) *Ibidem*, str. 26.
- 19) *Ibidem*, str. 26.
- 20) *Ibidem*, str. 26.
- 21) *Ibidem*, str. 23.
- 22) *Ibidem*, str. 35.
- 23) E. Cassirer, *An Essay on Man. An Introduction to a Philosophy of Human Culture*, New Haven, 1944. p. 219.—220.

* Lopoč = Čičak (prim. prev.)

Sa ruskom prevodi: Gordana Stojković-Badnjarević
Aleksandar Badnjarević

antonen arto

(antonin artaud)

O SAMOUBISTVU

Pre nego se ubijem tražim da budem uveren u bivstvovanje, hteo bih da budem siguran u smrt. Život mi izgleda samo kao pristanak na pojavnu čitljivost stvari na njihovu duhovnu povezanost. Ne osećam se više kao nesvodljivo raskršće stvari, smrt koja isceljuje, isceljuje razdvajajući nas od prirode, ali šta ako nisam drugo do jedan provodnik boli kojim stvari više ne promiču

Ako se ubijem, to neće biti zato da bi se razorio, već da bih se ponovo saznao, samoubistvo će za mene biti samo sredstvo da ponovo sebe žestoko osvojim, da surovo provalim u svoje biće, da predupredim neizvesnu božju prednost. Samoubistvom ponovo uvodim svoj nacrt u prirodu, po prvi put dajem stvarima oblik svoje volje. Oslobođam se uslovnosti mojih organa tako loše usklađenih sa mojim ja, i život nije za mene više samo apsurдни slučaj u kojem mislim samo ono što mi je dato da mislim. Tada izabirem svoje mišljenje i smer svojih snaga svojih stremljenja, moju stvarnost. Smeštam se između lepog i ružnog, dobrog i zlog. Stavljam se na stranu, bez sklonosti, neutralan, izložen ravnoteži dobrih i loših preporuka.

Jer, sam život nije rešenje. On nema ništa od vrste izabranog, odobrenog, određenog postojanja. On je samo niz prohteva i izračunanih snaga, malih protivurečja koje pupe ili venu sledeći okolnosti nekog morskog slučaja. Zlo je nejednako raspoređeno u svakom čoveku, poput genitja, poput ludila. Dobro kao i zlo su proizvod okolnosti i jednog više ili manje delotvornog zametka.

Izvesno je da je za preziranje biti stvoren, živeti i osećati sebe sve do najsitnijih delića, do najnemisljenijih krošnjih svog bića nesvodljivo određenog. Konačno, mi smo samo drveće, i verovatno je u rašlji nekog od drveta moje rase upisano da ću se ubiti jednog određenog dana.

Sama ideja o slobodi samoubistva pada poput posečenog drveta. Ja ne stvaram ni vreme, ni mesto, niti okolnosti mog samoubistva. Čak ni ne naslućujem misao, hoću li osetiti padanje?

U tom času moguće je da se rastoči moje biće, ali ako ostane čitavo, kako će reagovati moji raspadli organi, sa kojim nemogućim organima ću zabeležiti to cepanje?

Smrt nada mnom osećam kao bujicu, kao trenutačan bljesak munje kojoj ne mogu ni da zamislim opseg. Osećam smrt nakrcanu slastima uskovitlanih lavirinata. Gde je u tome misao o mom biću?

Ali, evo, namah, poput pesnice, Boga kao svetle vlati koja ljeska. Svojevolutno se rastajem od života, hteo sam obnoviti svoju sudbinu!

Taj bog, raspolagao je mnome sve do aspurda; održavao me živim u praznini poricanja, u ogorčenom negiranju mene samog, razorio je u meni misaoni život, osećajni život, sve do poslednjeg daha. Sveo me je na biće poput automata koji hoda, ali automata koji će osetiti lom svog nesvesnog.

Eto, hteo sam da sačinim dokaz za svoj život, hteo sam da se pridružim odjekujućoj stvarnosti stvari, hteo sam da smrtnim svojom poverenost sudbini.

A taj bog, šta veli?

Nisam osećao život, optičaj svake moralne ideje bio je za mene poput isušene reke. Život za mene ne beše predmet, neki oblik; postao je niz rasuđivanja. Ali rasuđivanja koja su se okretala praznini, rasuđivanja koja se nisu okretala, koja su bila u meni kao moguće »seme« koje moja volja nije dospela da ustali.

Ne da bih dospelo do stanja samoubistva potrebno mi je da sačekam povratak moga ja, potrebna mi je slobodna igra svih artikulacija moga bića. Bog me je smestio u beznađe kao u neko bezizlazno sazvežđe čije zračenje dopire do mene. Ne mogu ni umreti, ni živeti, niti ne želiti da umrem ili živim. I svi su ljudi poput mene.

S francuskog preveo Jovica Aćin, iz: A. Artaud, *L'Ombilic des Limbes*, Gallimard, Pariz, 1971.